

Peel en Maas

Samen voor elkaar!

Verkiezingsprogramma 2018 – 2022

Basis verkiezingsprogramma

februari 2018

Leefbaarheid in de kernen voor een sterk Peel en Maas

Leefbaarheid in Peel en Maas maak je samen met alle inwoners in de kernen. De eigen verantwoordelijkheid en gelijkwaardigheid van alle kernen heeft hierbij de laatste acht jaar voorop gestaan. In de komende jaren blijft dit ook zo, waarbij zelfsturing de belangrijkste voorwaarde is en blijft.

Wij zien een gemeente die naast u staat in plaats van tegenover u. Wij willen dorpskernen, waar u samen met andere inwoners zoveel mogelijk zelf bepaalt wat voor uw kern belangrijk is. Dorpsoverleggen in de verschillende kernen spelen hierbij een belangrijke rol om verbindingen te leggen tussen de inwoners van de kernen en gemeente. Ook andere vrijwilligersorganisaties moeten de ruimte krijgen en kunnen nemen om eigen initiatieven op te starten en uit te voeren al dan niet ondersteund door dorpsoverleggen. Hierbij verdienen zij de steun van de gemeente. Dorpsoverleggen zijn geen dorpsraden. Dorpsoverleggen zorgen dat de burgers uit het dorp een podium hebben voor discussie en initiatieven vanuit de dorpsvisies. Hieruit kunnen groepen ontstaan die samen een ontwikkeling in de vorm van een project oppakken. Soms gebeurt de uitvoering door het dorp zelf, soms samen met de gemeente.

De inwoners van Peel en Maas in de verschillende kernen hebben afgelopen jaren al veel gerealiseerd en verschillende mooie projecten afgerond. Allemaal voorbeelden van burgerinitiatieven van onderop die goede oplossingen opleveren voor de vraagstukken die in onze verschillende kernen spelen. In alle elf de kernen vinden doorlopend dynamische processen plaats van en met de inwoners waarin dorpsvisies ontstaan en worden uitgevoerd. Deze initiatieven verdienen aandacht en steun van de gemeente. We creëren daarnaast ruimte om - los van de dorpsvisies - nieuwe initiatieven te steunen die tegemoetkomen in maatschappelijke vraagstukken die opduiken in onze snel veranderende leefomgeving.

Het CDA geeft hierbij de voorkeur aan oplossingen met een breed draagvlak onder de inwoners boven beleid of projecten die van bovenaf door de gemeente opgelegd worden. Uiteraard heeft de gemeente ook een (financiële) verantwoordelijkheid, die door betrokkenen gerespecteerd dient te worden.

Het huidige functioneren van de sociale raad wordt geëvalueerd, mede in relatie tot de rolverdeling met de dorpsoverleggen. Het CDA is voorstander van het opnieuw invoeren van de raadscommissies .

Leefbaarheid is daarnaast vooral gericht op het verhogen van het welzijn van onze burgers. Goede voorzieningen, geschikte huisvesting, een gevoel van veiligheid, sociale contacten zijn belangrijke elementen daarbij. Welzijn voor de burgers vormt voor het CDA een essentiële maatstaf bij het maken van keuzes.

Een actuele vraag die zich steeds sterker gaat voordoen is de vraag om meer huisvesting voor arbeidsmigranten gezien de economische ontwikkelingen hier en in de regio. Bestaande (tijdelijke)woningen zijn niet of amper beschikbaar.

Het CDA wil hier tot oplossingen komen om de werkgelegenheid die er is niet te laten wegvloeien door gebrek aan huisvesting. Bestaande locaties uitbreidingsmogelijkheden geven of herinvullingen bij vrijkomende bebouwing in het buitengebied kunnen hier soelaas bieden. Uiteraard moet de huisvesting van goede kwaliteit zijn.

Dienstbare overheid met goede communicatie

De gemeentelijke overheid dient faciliterend te zijn aan zaken die burgers en organisaties zelf op kunnen pakken vanuit zelfsturing of participatie.

Voor een aantal andere zaken staat de gemeente zelf aan de lat. Dit betreft vooral de wettelijke verplichtingen maar ook het zorgen dat iedereen mee kan doen. Vergunningen en

de gemeente zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vaak gevolg van verplichte hogere regelgeving. Vaak heel complex van aard, waarbij volgens het CDA de deskundigen van de gemeente onze burgers nadrukkelijk moeten ondersteunen in de aanvraag en procedure. Bij alle gemeentelijke taken of handelingen hoort een goede en proactieve communicatie. Mensen moeten vragen kunnen stellen en hierop antwoorden krijgen. Als iets nog niet duidelijk is moet dat ook goed gecommuniceerd worden, over en weer. Nog regelmatig horen wij dat er misverstanden ontstaan door onduidelijke communicatie vanuit de gemeente. Niet omdat het zo ingewikkeld is, maar omdat bijv. terugbellen veel te lang duurt of soms zelfs niet gebeurt. Communicatie is meer dan het informeren van mensen. Het gaat tegenwoordig veel meer om een goede dialoog en het verbinden van mensen rondom een idee of concept. Hier moet de gemeente een ontwikkeling doormaken.

Bij een ambitie van excellente dienstverlening hoort een goede transparante communicatie. Ook het verwachtingsperspectief dat mensen geboden wordt moet duidelijk zijn. Bij zelfsturingsprojecten zijn de dorpsvisies leidend en dienen zo spoedig als mogelijk realistische beelden over wat haalbaar is naar voren te komen. Van daaruit kan dan juist samen aan een mooie ontwikkeling gewerkt worden.

We willen dat zoveel mogelijk in de openbaarheid wordt besproken en het beeld van achterkamertjespolitiek voorkomen. Werksessies voor de raad achter gesloten deuren behoren voor het CDA in algemene zin tot het verleden, tenzij er zaken worden besproken die de gemeente kunnen schaden bij publiciteit. We willen dat burgers structureel meer worden betrokken bij de politieke agendasetting en -dialoog. De commissies worden opnieuw geïntroduceerd, natuurlijk wel op een wijze die past bij de huidige tijd. De bevindingen uit de pilot Sociale Raad worden meegenomen in de opzet van een vernieuwde raadsproces. Burgers staan in deze cyclus centraal. Burgers moeten zich betrokken en serieus genomen voelen, wat vervolgens moet leiden tot meer activatie in de eigen leefomgeving.

Wonen en leefomgeving

Peel en Maas is een aantrekkelijke gemeente om in te wonen. Dit willen we zo houden. Vanwege o.a. demografische ontwikkelingen, de komst van arbeidsmigranten, het langer thuis wonen door ouderen en het beleid van de provincie staat de woningmarkt in Peel en Maas onder druk. De vraag sluit niet goed meer aan op het beschikbare aanbod.

Wonen voor eenieder

Het CDA vindt het belangrijk dat er voldoende en de juiste woningen beschikbaar zijn voor de bewoners in Peel en Maas. Natuurlijk sluiten wij niet de ogen voor de demografische ontwikkelingen, maar de feitelijke vraag naar juiste woningen is voor ons bepalend en niet starre regelgeving. Voldoende woningen in een prettige woonomgeving is een basisvoorziening voor het CDA om jongeren hier te houden, arbeidsmigranten te binden en ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Daarom moet de nieuwbouw in Peel en Maas de komende jaren een nieuwe impuls krijgen, rekening houdende met de juiste woning voor de juiste doelgroep. We gebruiken onze contacten bij de Provincie Limburg en de Tweede Kamer om dit vraagstuk ook daar op de politieke agenda te zetten.

Particulier initiatief (individueel of collectief) en experimentele woonconcepten krijgen van ons de ruimte, mits het past binnen het bestemmingsplan. Ook nodigen wij investeringsmaatschappijen en woningcorporaties uit om in onze gemeente kwalitatief goede plannen te ontwikkelen, gericht op huurwoningen en koopwoningen voor meerdere doelgroepen die ook betaalbaar zijn. Wij stimuleren dat woningen innovatief, flexibel en duurzaam ingericht worden. Nieuwe woonwijken worden met voldoende groen en kindvriendelijk opgezet en zonder gasaansluitingen, net als Giel Peetershof. Energieneutraal

wonen neemt snel toe. Het CDA vindt het belangrijk dat woningen levensloopbestendig zijn, flexibel voor jongeren en ouderen. Peel en Maas gaat daarin voorop lopen in de regio.

Cultureel erfgoed en beeldbepalende gebouwen in de kernen zijn belangrijk voor het karakter van de kernen en worden dan ook zoveel mogelijk behouden (al dan niet met nieuwe functies). Het CDA wil interessante initiatieven en provinciale regelingen om kerkgebouwen als beeldbepalend en cultureel erfgoed te behouden steunen. Hierbij is er een hoofdrol weggelegd bij de eigenaar, het bisdom en provincie. Maatschappelijk medegebruik dient een voorwaarde te zijn.

Prettige en veilige woonomgeving

Onze bewoners moeten zich prettig en veilig voelen in de directe woonomgeving. In de woonomgeving moeten voldoende sociale en groene plekken zijn waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en kunnen genieten. Gescheiden wandel- en fietspaden zijn nodig om voldoende verkeersveiligheid te verkrijgen en het terugdringen van de maximale snelheid zal opgepakt worden. Ook bestaande fietspaden moeten waar nodig worden verbeterd. Bestaande pleinen en parken worden gehandhaafd en waar nodig en mogelijk verder verbeterd. Het CDA vindt het belangrijk dat de bewoners een actieve rol hebben in de inrichting van hun eigen buurt. Zij moeten er immers iedere dag wonen en genieten! De komende jaren wordt ingezet op een actievere betrokkenheid van bewoners bij inrichting en beheer van de eigen woonomgeving.

Verkeersveilige oversteken, toegankelijkheid, voldoende verlichting en verblijf- en speelplekken zijn belangrijke onderdelen bij de (her)inrichtingen van gebieden.

Veiligheid in het verkeer en sociale veiligheid, zowel in de kernen als in het buitengebied, staat bij het CDA hoog in het vaandel. We vinden de rol van de bewoners zelf daarbij zeer belangrijk. Onveilige verkeerssituaties en situaties waarbij sprake is van sociale onveiligheid lossen we samen op. We bekijken de mogelijkheden dat buurten mee kunnen bepalen waar tijdelijke snelheidsremmende maatregelen kunnen worden genomen. Denk aan snelheidsmeters en extra waarschuwborden. Het werken met de buurtapp is een goed voorbeeld hoe bewoners zelf de sociale veiligheid kunnen verbeteren. De gemeente faciliteert hierin en treedt daar waar nodig handhavend op om de veiligheid te vergroten en overlast te beperken.

Het terugdringen van de parkeeroverlast vanuit winkelcentra in omliggende woonwijken krijgt bij ons de komende jaren ook nadrukkelijke aandacht. Met name in het centrum van Panningen speelt deze problematiek en daarom gaan we extra (lang) parkeerplaatsen aanbrengeen.

Bij de herinrichting van wijken moet rekening gehouden worden met voldoende groen en kan met de buurt een onderhoudsafspraken met bijbehorend budget gemaakt worden.

Speerpunten

- **in Peel en Maas worden extra nieuwe woningen gebouwd, afgestemd op de verschillende doelgroepen. Specifieke aandacht krijgen met name: betaalbare woningen voor jongeren/starters en arbeidsmigranten, meer woningen in het middensegment in de huursector en levensloopbestendige woningen voor ouderen.**
- **voor jongeren die buiten de gemeente gestudeerd hebben en daarna hier terug willen komen wonen willen we een vorm van Terugwoongarantie invoeren**
- **duurzaam, flexibel en innovatief wonen wordt de maatstaf voor de ontwikkeling van nieuwe woningen.**
- **voor jongeren tot 30 jaar wordt een stimuleringsregeling gemaakt zodat zij betaalbaar kunnen kopen in Peel en Maas. Daarbij wordt bekeken of erfpacht een oplossing kan bieden.**

- **het aantal zorgwoningen wordt uitgebouwd gelet op de verdergaande vergrijzing.**
- **de kwaliteit van sociale en groene ontmoetingsplaatsen (pleinen, parken) wordt verbeterd.**
- **op plekken waar onveilige situaties zijn vindt - in nauw overleg met de politie - meer controle en handhaving plaats.**
- **verenigingen kunnen financiële vergoeding krijgen voor onderhoud en beheer van (openbaar groen in) buurten.**

Verenigingen en vrijwilligers

Verenigingen en vrijwilligers zijn en blijven volgens het CDA het fundament van de samenleving. Hier kun je meedoen en meetellen. Hier is verbinding en onderlinge betrokkenheid. Je inzetten voor een ander en elkaar is wat velen in onze gemeente vanzelfsprekend vinden. Vrijwilligers zorgen er met hun inzet voor dat we kunnen sporten, dat de vrijwillige brandweer kan uitrukken en er schooluitjes georganiseerd kunnen worden. Vrijwilligers moeten kunnen rekenen op een gemeente die hen steunt, die vrijwilligers de ruimte biedt om taken op te pakken zonder dat ze gebukt gaan onder zware regelgeving. Daar waar blokkades zijn, moeten wij deze omver zien te werpen. Vrijwilligers in Peel en Maas worden (actief) gewaardeerd.

In de afgelopen jaren is er een stevig subsidiebeleid neergezet in Peel en Maas. Een beleid dat door de verenigingen zelf mede is opgesteld binnen financiële kaders. Belangrijke uitgangspunten zijn hier naar voren gekomen en werden breed gedragen door alle betrokkenen. Iets betekenen voor de gemeenschap, een meerwaarde vormen in de leefbaarheid, extra aandacht voor degenen die niet vanzelfsprekend mee kunnen doen, jeugd en jongeren worden extra ondersteund, een bijzondere impuls voor samenwerking met andere verenigingen en het blijven organiseren van activiteiten waren zulke uitgangspunten. De uiteindelijk daaruit voortkomende waarderingssubsidie mag nooit bepalend zijn voor het bestaansrecht van een vereniging, maar is een vorm van waardering voor hetgeen men voor de samenleving betekent. Dit alles met de nodige eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid.

We hebben in Peel en Maas een gedegen accommodatiebeleid dat is opgesteld voor en door verenigingen. Het CDA heeft hier mede aan de basis van mogen staan. In dit beleid hebben verenigingen veel zelfverantwoordelijkheid om de overgedragen accommodaties goed te beheren en er hun voordeel uit te halen door inzet van vrijwilligers, zelfwerkzaamheid en samenwerking. Het CDA koestert onze verenigingen en hun accommodaties en wil de afgesproken steun voortzetten. Goede degelijke afspraken en een wederzijds opgebouwd vertrouwen liggen hieraan ten grondslag. Er zijn veel accommodaties die overdag voor een groot deel leeg liggen. Het medegebruik hiervan door anderen zoals onderwijs, buitenschoolse opvang, bewegingsactiviteiten biedt hier in sommige gevallen een mooie extra kans voor alle partijen. Niet overal hoeft hetzelfde te gebeuren. De diversiteit is een van de krachten en kernwaarden van onze gemeente.

Een aantal verenigingen ziet de komende tijd ledenaantallen teruglopen. Het beroep op vrijwilligers is niet onuitputtelijk en het besturen van een vereniging is niet eenvoudig. Daar liggen de grote uitdagingen om met de ontwikkelingen van vandaag en morgen om te gaan. Naast voldoende actieve vrijwilligers binnen de verenigingen, is een sterk bestuurskader essentieel. Het CDA wil dat de gemeente het verenigingsleven daarin bijstaat door met een vernieuwende aanpak te komen gericht op versterking van het bestuurskader.

Samenwerking tussen verschillende verenigingen in een kern of zelfs daarbuiten onderling bieden hier een kans. Verenigingsfuncties kunnen dan mogelijk gedeeld worden. Dat betekent ook de bereidheid om een stukje van je eigen visie los te laten om er samen beter van te worden. We hebben al een aantal voorbeelden in onze gemeente van zulke samenwerkingen. Delen wordt dan juist vermenigvuldigen. Daarnaast biedt de samenwerking met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt volop kansen; zo bouwen we samen aan duurzame vitaliteit. De gemeente speelt hier de rol van verbinder en wegwijzer. Indien nodig signaleert de gemeente vanuit een helicopterview ook kansen en stelt ze verenigingen op de hoogte van de mogelijkheden.

We willen in nauwe samenwerking met verenigingen verkennen of we anders tegen het lidmaatschap van een vereniging aan zouden kunnen kijken, door arrangementen van meerdere verenigingen aan elkaar te koppelen. Of door accommodaties ook beschikbaar te stellen voor bijvoorbeeld de individuele sporter. De toepassing van een sportkaart wordt op sommige plaatsen hiertoe ingezet. De combinatiefunctionaris kan hierin een verbindende rol spelen. De samenwerking sportdorp Maasbree is op deze wijze tot stand gekomen.

Sport en Cultuur

Voor het CDA is sport veel meer dan bewegen. Sport verbindt en biedt iedereen kansen om mee te doen en met plezier te werken aan een fitte vitale gemeenschap.

De diverse sportomgevingen in Peel en Maas bieden extra kansen tot samenwerking en medegebruik door de burgers en organisaties. Positieve Gezondheid kan ook hierbij een mooie invulling krijgen. Juist in de combinatie van vraag en aanbod vanuit onze burgers en organisaties rond de sportieve omgevingen liggen grote kansen.

Cultureel erfgoed is meer dan kunst. Ook de vele gebruiken en tradities en ons dialect behoren daartoe. Muziek en dans zijn belangrijke culturele ontwikkelingsgebieden voor onze talenten. Dit moeten we koesteren en versterken. De vele evenementen in onze gemeente die vanuit muziek, kunst, dans, cultuur voortkomen moeten we ondersteunen en samen uitdragen. Het muziekonderwijs op school blijven we subsidiëren, omdat dit veel extra kansen biedt voor zowel kinderen als de lokale muziekverenigingen.

Welzijn en Zorg

Welzijn heeft betrekking op de kwaliteit van leven in relatie tot gezondheid van mensen. Als CDA Peel en Maas streven we naar een samenleving waar mensen 'wel zijn' en zoveel als mogelijk mee kunnen doen ongeacht geslacht, leeftijd, inkomen en eventuele beperkingen. De gemeente kan investeren in preventieve programma's en daardoor bijdragen aan het welzijn van haar burgers. Door middel van het sport- en cultuurbeleid, welzijnsbeleid en zorgbeleid laten we zien wat we belangrijk vinden en waar we op willen sturen. We staan voor een gezonde leefstijl en voeding en een gezonde leefomgeving. We stimuleren een beweging onder onze inwoners met betrekking tot gezondheid, gezond leven en welzijn. Het CDA gaat daarbij uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen juist wél kunnen. We steken in op positieve gezondheid en zien het als onze taak om een omgeving te creëren die hiertoe uitnodigt. Investering in welzijn, cultuur en sport verminderen de druk op de totale zorgkosten. Door goede lokale samenwerking moeten we ervoor zorgen dat mensen meer gaan handelen vanuit de preventieve sfeer van positieve gezondheid dan te wachten tot ze een beroep moeten doen op het zorgsysteem.

In elke kern faciliteert de gemeente zoveel mogelijk “het ontmoeten” van mensen. We zien de gemeenschapshuizen en sportaccommodaties als dé plek voor sportieve-, culturele en sociale activiteiten voor jong en oud. Het thema welzijn moet nadrukkelijk gekoppeld worden aan een groene leefomgeving. Groen heeft namelijk een positieve invloed op de gezondheid van mensen. Door een groene, prettige en leefbare buurt voel je je gezonder. Groen heeft zelfs een positief effect op het concentratievermogen van kinderen.

Binnen welzijn moet er extra aandacht komen voor mensen met een beperking. Ook zij moeten zoveel als mogelijk op een normale manier mee kunnen doen in onze gemeente. Dit vraagt wat extra aandacht en zorg. We moeten meer gaan sturen vanuit wat mensen te bieden hebben in plaats van hun beperking. Dit vraagt om creatieve oplossingen. Deze uitdaging gaan we als CDA aan. Welzijn is namelijk het belangrijkste item.

Het krijgen van de juiste zorg is bepalend voor het welzijn van mensen. Belangrijk is om mensen die dat zelf kunnen, of zelf kunnen organiseren, zolang mogelijk voor zichzelf te laten zorgen. Daar waar we een helpende hand moeten bieden zullen we dit doen. Wel moet

er een vangnet blijft voor diegene die hun eigen zorg niet kunnen organiseren. Hierdoor blijft de professionele zorg betaalbaar en de kwaliteit van deze zorg gewaarborgd.

In de periode 2014-2018 is er hard gewerkt om de taken die vanuit het Rijk en Provincie zijn overgedragen aan de gemeente voor wat betreft jeugdhulp, werk en langdurige zorg gestalte te geven. Nu is het tijd om dit verder uit te bouwen en als gemeente in de spiegel te kijken. De kanteling hebben we gerealiseerd. Nu zullen we ons een aantal vragen moeten stellen. Wat ging hierbij goed, wat kan beter en wat moet anders. Hoe kunnen we benodigde zorg laagdrempelig, meer op de persoon afgestemd en ondergeschikt maken aan budgetten met als doel een goed welzijn van meer mensen. Langdurig goed welzijn leidt tot minder zorgkosten. Zorg en ondersteuning heb je veelal nodig als je leeft met een beperking, als je ziek bent, of simpelweg ouder wordt. De grootste gemeentelijke uitdaging zit in deze laatste doelgroep, de ouderen. Hun aandeel in de samenleving wordt steeds groter. Uitgaande van de huidige leeftijdsopbouw in Peel en Maas, zijn 65 plussers in 2018 ca 23% van het totaal van onze inwoners. Binnen 8 jaar zal dit naar schatting gestaag oplopen naar ruim 35%. Het lijkt onvermijdelijk dat in de toekomst 65-plussers een deel van 50% en groter van de bevolking zullen zijn.

We komen hierdoor als gemeentelijke instantie in een andere fase van dienstverlening, met andere uitdagingen. We zullen dus ook nieuwe wegen moeten gaan bewandelen om mensen zolang als mogelijk hun welzijn te kunnen bieden. Zelfstandigheid is daarbij belangrijk. We willen mensen zo lang mogelijk zelfstandig en veilig thuis laten wonen en de regie zelf in de hand laten houden. Om dit te kunnen realiseren zullen we onze aandacht moeten richten op een veelzijdigheid van randvoorwaarden.

Buiten het huis zorgen we voor een goede fysieke leefomgeving. Het moet veilig zijn op straat. De sociale leefomgeving bevorderen we door groepsactiviteiten en laagdrempelige zorg zoals dorpsdagvoorzieningen en hulp in de huishouding. We zorgen voor het voldoende toerusten en ondersteunen van mantelzorgers, (ouderen) adviseurs en vrijwilligers. We vragen hen te helpen bij het opsporen en de aanpak van eenzaamheid. Gemeentelijke procedures, zorgvoorzieningscriteria, doelgroepoverleggen en communicatie moeten in dienst staan van de zorgvrager. Zaken moeten makkelijk, toegankelijk en begrijpelijk zijn voor iedereen.

Voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen wonen, organiseren we in samenwerking met andere financiers voldoende 24-uurs zorg en overbruggingszorg. Aandachtspunt hierbij zijn de wachtlijsten voor psycho-geriatrische zorg voor ouderen die lijden aan een vorm van dementie. Dementie is de volksziekte met de hoogste zorgkosten. 70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en of omgeving, de zogenaamde mantelzorgers. Peel en Maas moet een dementievriendelijke gemeente worden. Daarnaast zien we steeds meer dat het toch niet mogelijk is dat partners bij elkaar blijven als een van hen 24-uurs zorg nodig heeft. Dit zorgt voor schrijnende gevallen. Het is urgent om hier naar oplossingen te zoeken.

Ieder kind heeft het recht om op te groeien in een veilige omgeving, zich te kunnen ontwikkelen en vooral om zichzelf te kunnen zijn. We ondersteunen gezinnen en bieden hulp als een kind of jeugdige dat nodig heeft. In Peel en Maas werken we nauw samen met onderwijs, maatschappelijke organisaties, huisartsen en zorgaanbieders om kwalitatieve hulp te organiseren en zorg te bieden voor de jeugdigen die het nodig hebben. Uit de praktijk horen we dat er zich problemen voordoen op het moment dat jeugdigen 18 worden en vervolgzorg nodig hebben en dat er vaak nog te lang gewacht moet worden op de juiste zorg als in een gezin of met een kind iets aan de hand is. Hier moeten oplossingen voor komen. Mogelijk dat langjarige contracten met zorgaanbieders hier een bijdrage aan kunnen leveren.

De hoogte van de eigen bijdrage mag geen aanleiding zijn voor mensen om zorg te mijden. Datzelfde geldt voor de stapeling van eigen bijdragen. Het CDA staat voor zorg voor iedereen die dat nodig heeft. We organiseren een vangnet voor mensen met een smalle beurs, daarnaast hebben wij in het bijzonder oog voor de middeninkomens die vaak net buiten alle regelingen vallen en zorgen dat stapeling van eigen bijdragen niet leidt tot problemen bij zorgvragers. Daarnaast organiseert de gemeente een collectieve zorgverzekering voor minima.

Voor veel hulpvragen is de gemeente regievoerder. Echter door de veelvoud van (gemeentelijke) formulieren en procedures zien mensen vaak door de bomen het 'sociale bos' niet meer. De toegankelijkheid van gemeentelijke informatie op de website en folders behoeft extra aandacht. Communicatie door de gemeente dient optimaal afgestemd te worden op de behoefte van onze inwoners. Als we van mensen verwachten dat ze de regie in eigen hand nemen, moeten we dit ook maximaal ondersteunen. Wij kennen onze inwoners, wij weten wat we als gemeente kunnen bieden, wij vragen wat onze cliënten willen. We weten wat er nu gaande is en anticiperen op dat wat in de toekomst komen gaat.

Het CDA Peel en Maas maakt gebruik van haar contacten binnen de Tweede Kamer om zorggerelateerde en gemeente overstijgende thema's ook daar op de politieke agenda te plaatsen.

Speerpunten

- **Promoten en faciliteren van een gezonde leefstijl en voeding en een gezonde leefomgeving**
- **Preventief inzetten op positieve gezondheid om zorg voor te blijven**
- **inzetten van gemeentelijk netwerk om mensen met beperking aan passend werk te helpen**
- **ondersteunen van werkzoekende 50-plussers met een bijstandsuitkering**
- **aantal ouderen neemt toe, dit vraagt om andere dienstverlening, nieuwe wegen om uitdagingen die dit met zich meebrengt op te pakken.**
- **zo lang mogelijk zelfstandig in eigen leefomgeving blijven wonen vraagt om extra aandacht voor vervoer, veilige wegen en voetpaden, activiteiten e.d. om dit mogelijk te maken zowel binnen als buitenshuis. We willen eenzaamheid bestrijden.**

- **Bij iedere investering staat het verhogen van het welzijn van de burgers voorop**
- **We zorgen voor het voldoende toerusten en ondersteunen van mantelzorgers, (ouderen) adviseurs en vrijwilligers**
- **we worden een dementievriendelijke gemeente**
- **bij jeugdzorg samenwerken met regionale partners om de wachttijd te verkorten**
- **partners moeten in de zorgsituatie bij elkaar kunnen blijven**
- **geen stapelingen van eigen bijdragen**
- **eenvoudigere en toegankelijke informatie**
- **eenvoudige procedures en duidelijke criteria bij het aanvragen van sociale voorzieningen**
- **wij gaan voor gelijke rechten voor mensen met een beperking en toegankelijkheid is geen gunst maar is de norm. (zie VN-verdrag voor gelijke rechten voor mensen met een beperking uit 2016)**

Werk en Economie

De gemeente Peel en Maas biedt al volop werk in diverse sectoren. Naast de agrarische sector is ook de industrie, de dienstensector, het toerisme en de detailhandel goed vertegenwoordigd. Om voldoende werkgelegenheid te kunnen (blijven) bieden is het van belang dat de gemeente samen met bedrijven en organisaties en met de regio optrekt om de werkgelegenheid verder uit te bouwen.

Er is duidelijk sprake van aantrekken van de arbeidsmarkt. Er komen meer bedrijven in onze regio. Dat betekent zonder meer extra werkgelegenheid. Tegelijkertijd constateren we dat we de vraag naar arbeidskrachten niet voldoende kunnen invullen. Als er geen personeel te vinden is dan kun je nog zoveel willen en proberen bedrijven hier naar toe te halen als je wil, dat gaat hem dan niet worden. Een megaprobleem dit moment! We missen per direct technisch personeel, logistieke medewerkers, vrachtwagenchauffeurs, mensen in de zorg ect. Mensen van buitenaf inzetten, daar is weer niet voldoende huisvesting voor. Dat biedt kansen om mensen van buiten aan ons te binden: ze vinden werk en wij zorgen voor huisvesting. Het CDA staat daarbij ook nadrukkelijk open voor vernieuwende oplossingen, binnen maar ook buiten de dorpskernen. Hier moeten de bedrijven zelf ook een actieve rol in spelen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid.

Lokale economie stimuleren

Het CDA vindt het belangrijk dat de gemeente geen onnodige en complexe regels stelt aan de bedrijven die willen investeren in Peel en Maas. Om samen naar nieuwe kansen voor werk te zoeken heeft de gemeente een actieve en probleemoplossende houding richting bedrijfsleven. Het lokale MKB krijgt extra kansen om opdrachten te verkrijgen bij gemeentelijke aanbestedingen. Jonge en startende ondernemers zijn welkom in onze gemeente en hebben onze steun. Geheel nieuwe industrieterreinen zijn niet meer nodig. Wij kiezen voor uitbreiding en revitalisering van bestaande industrieterreinen die aantrekkelijker worden ingericht.

Vitale winkelcentra zijn nodig om de dagelijkse boodschappen en het recreatief winkelen mogelijk te maken. Onze gemeente biedt een veelheid aan winkels, zowel in het centrum van Panningen als in diverse dorpskernen. We moeten echter blijven investeren in de aantrekkelijkheid van onze winkelcentra om leegstand en verloedering tegen te gaan. In overleg met winkeliers, het centrummanagement en inwoners hoe wij de komende jaren voldoende parkeerplaatsen, een goede bereikbaarheid en een prettige beleving kunnen (blijven) realiseren om zo de winkelcentra vitaal te houden.

Toerisme en recreatie wordt als sector steeds belangrijker voor de gemeente. Het biedt werk aan velen en de toeristen van buiten de gemeente brengen extra koopkracht. Peel en Maas biedt nu al een grote variëteit aan toeristische bezienswaardigheden en accommodaties. De Heldense bossen, Baarlo kastelendorp, Peeldorp Meijel, kasteel Keverberg in Kessel, de vele wandel- en fietsroutes en winkelcentrum Panningen trekken jaarlijks duizenden toeristen naar onze gemeente. Een overall marketingplan voor toeristisch Peel en Maas bestaat echter nog niet, het CDA wil dit met betrokkenen de komende jaren gaan realiseren.

Werk voor iedereen

De economie bloeit en er ontstaat zelfs krapte op de arbeidsmarkt in steeds meer sectoren. De inzet van werkzoekenden en zij-instromers is noodzakelijk om invulling te geven aan de vraag naar arbeid. Ook zullen we vaker een gericht beroep doen op werkzoekenden uit het buitenland. Toch merken we dat niet iedereen in onze gemeente mee profiteert van de aantrekkelijke economie, zo is het lastig voor werkloze ouderen of jongeren met een beperking of zonder beroepsopleiding om een betaalde baan te vinden. Het CDA wil dat ook deze mensen actief begeleid worden naar regulier werk dan wel naar vrijwilligerswerk. Met de introductie van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk gemaakt voor het toeleiden van haar burgers naar werk. De wetgeving kent evenwel nog een aantal belemmeringen die een integrale en flexibele aanpak mogelijk maken, onder andere bij het geven van bonussen bij werk met inzet van uitkeringen. Het CDA blijft zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen en willen. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten. In Peel en Maas studeer je, doe je betaald werk of vrijwilligerswerk. Op deze manier lever je een bijdrage aan onze gemeenschap.

Onderwijs en talentontwikkeling

Iedereen verdient de kans om zijn of haar talenten te ontwikkelen en te benutten. De plek waar we deze talenten ontdekken is in het onderwijs. De basisschool is een centrale plek in iedere kern waar volgende generaties zichzelf en elkaar leren kennen, waar een saamhorigheidsgevoel ontstaat.

Kinderen verdienen een stimulerende en veilige omgeving waar ze kunnen wonen, leren en spelen. De basisontwikkeling van een kind vindt het beste in de eigen dorpskern plaats. Kwalitatief goede dagopvang en basisonderwijs hoort in elke kern thuis. Ontwikkeling van brede scholen zijn hiervan een goed voorbeeld. We vinden het belangrijk dat kinderen leren wat een gezonde leefstijl en voeding inhoudt, we voeren hierover het gesprek met de onderwijsinstellingen en betrekken het verenigingsleven er actief bij.

Daarnaast vinden we dat de 'versteende' schoolpleinen van nu groener moeten worden, onder andere vanwege het gunstige effect op het concentratievermogen van kinderen. Het middelbaar onderwijs van Peel en Maas is dé plek waar leerlingen vanuit de hele gemeente vriendschappen vormen en tevens de basis leggen voor een vervolgopleiding. Kwalitatief goed onderwijs is in het belang van zowel de jongeren als van de samenleving. Verdergaande samenwerking tussen het (technisch) beroepsonderwijs en bedrijven respectievelijk met andere onderwijsinstellingen (MBO, HBO) vinden wij belangrijk om perspectief te bieden aan jongeren alsmede om het voortgezet onderwijs in onze gemeente te behouden.

Iedereen verdient de kans om zijn of haar talenten te ontwikkelen en te benutten. Toegang tot gedegen vakonderwijs voor onze jongeren vinden wij belangrijk. Goede verbindingen zijn hiervoor essentieel. Zowel naar de kern Panningen, waar het VMBO vakonderwijs verzorgd wordt, als naar de steden en treinstations in de regio voor een goede verbinding naar MBO-, HBO- en universitaire instellingen.

Onderwijs moet niet alleen toegankelijk zijn voor jongeren, ook voor volwassenen. Uit onderzoek komt naar voren dat een op de tien inwoners van Peel en Maas laaggeletterd is. Daarnaast vinden we het belangrijk dat ouderen leren om te gaan met nieuwe technologieën. Samen met onze lokale partners en de bibliotheek pakken we deze vraagstukken op.

Speerpunten

- **uitbouw van het Centrummanagement over alle winkelcentra in de gemeente.**
- **uitbreiding van (lang) parkeren in winkelcentrum Panningen**
- **meer kansen voor lokale bedrijven bij opdrachten van de gemeente**
- **opzet van een aanpak waarin langdurig werkzoekenden gericht begeleid worden naar het lokale bedrijfsleven of naar het verenigingsleven**
- **we gaan meer in de regio samenwerken en afstemmen over de toenemende werkgelegenheid en de huisvestingsuitdaging die daarbij hoort met de regiogemeenten**

- **uitbouw van het toerisme door o.a. het opstellen van een overall marketingplan Peel en Maas**
- **scholen in Peel en Maas zijn gezond en groen; we onderzoeken de mogelijkheid om 'schoolzwemmen' opnieuw te introduceren.**
- **versterking van de samenwerking tussen het (technisch) beroepsonderwijs en het regionale bedrijfsleven en behoud van het voortgezet onderwijs voor Peel en Maas.**
- **Samen verantwoordelijkheid nemen voor het bieden van kansen voor talenten, daartoe zijn we voorstander van een Integraal Kind Centrum**
- **Onderwijsomgevingen staan midden in de gemeenschap. Indien nodig dient de gemeente vernieuwende oplossingen te zoeken.**
- **Samenwerking van de partners in het dorp in elke kindomgeving stimuleren evenals het ontschotten van de aanpak en financiering van het onderwijs**

Werken, wonen, recreëren in ons mooie buitengebied

Onze plattelandsgemeente Peel en Maas heeft een prachtig buitengebied met een zeer divers landschap met daarin ruimte voor natuur, werken, wonen, recreëren waarbij er zeker oog is voor kwaliteit. Er is veel groen wat de gemeente extra aantrekkelijk maakt als leefgebied. Deze kwaliteiten willen we behouden en indien mogelijk verder uitbouwen. De agrarische sector is voor het overgrote deel beheerder en onderhouder van dit gevarieerde landschap. De agrarische sector is van nadrukkelijk belang voor de economie, leefbaarheid op het platteland en voedselvoorziening. De innovatie in de agrarische sector in onze regio is iets waar we als Peel en Maas trots op zijn! Daarom vinden we het belangrijk om aan onze agrarische sector als belangrijke economische pijler te blijven bouwen. Daarbij moeten ketens in zijn geheel worden bekeken in plaats van op individueel bedrijfsniveau.

Als CDA zeggen wij dat er ruimte moet zijn voor ondernemen, wonen, recreëren en uiteraard natuur. Echter niet overal kan alles. De ruimte is beperkt en om deze te ordenen moeten we keuzes maken. Keuzes die gedragen worden. Door zowel de ondernemer, de bewoner, de toerist. We moeten gebieden aan durven wijzen waar werken het primaat heeft. Op andere plekken geldt dat voor natuur. En weer elders hebben recreëren of wonen de prioriteit. Dit hebben we in een zeer breed gedragen bestemmingsplan buitengebied met alle betrokken partners vastgelegd: ruimte voor ontwikkeling met oog voor kwaliteit. Het CDA stond mede aan de basis van dit plan met groot draagvlak. Dit neemt niet weg dat je bij nieuwe ontwikkelingen of verandering van het maatschappelijk landschap de afspraken soms weer

eens tegen het licht van de tijd moet houden. De dialoog rond intensieve veehouderijen moeten we gaan voeren op basis van werkelijke feiten en vooral de zorgen die hierom heen leven zeer serieus nemen.

De agrarische sector krijgt steeds meer te maken met ontwikkelingen die van grote invloed zijn op de bedrijfsvoering. Ook maatschappelijke vraagstukken zoals verduurzaming, gezondheid en energie, maar zeker ook de vraagstukken rond de milieubelasting vragen om een sterke agrarische sector die een balans kent tussen ondernemerschap en omgeving. Hiervoor is vanuit ondernemer en omgeving wederzijds respect en openheid een nadrukkelijke voorwaarde. Ondernemen gebeurt voor het CDA dan ook altijd in dialoog met de omgeving. De nieuwe omgevingswet die er aan komt stelt dit dan ook als basis. De dialoog met de omgeving biedt volgens het CDA dan ook echte kansen om in de vorm van maatwerk in een bepaald gebied samen tot gedragen oplossingen te komen. Een extra uitdaging vormen de stoppende ondernemers in het buitengebied. De vrijkomende agrarische bebouwing vraagt om een nieuwe oplossing. Herinvullingsmogelijkheden zijn er genoeg, waarbij we zoeken naar maatwerkoplossingen in plaats van generieke oplossingen voor de hele gemeente. Die herinvullingsopgave willen we als CDA graag met de stoppende ondernemer en de betrokkenen in het buitengebied samen gaan vormgeven. Het CDA Peel en Maas zet zich daarnaast in voor de omzetting naar plattelandswoningen waar dit gewenst is.

De afgelopen jaren zijn er op het gebied van terugdringen van de milieubelasting al veel stappen gemaakt; zo is de ammoniak-emissie sterk gedaald. Voor Peel en Maas geldt dat we liggen in het gebied van concentratie van intensieve veehouderij. Dynamiek geeft de beste mogelijkheid om een verdere daling op het gebied van ammoniak, fijnstof en geur in te zetten.

Groen

Als CDA kijken we niet alleen naar de consequenties van onze (politieke) keuzes in het nu, maar ook in de toekomst. We stellen ons tot doel om de wereld beter achter te laten dan we hem hebben aangetroffen, dat geldt niet alleen terug in sociale zin, maar ook in de fysieke zin. We gaan zorgvuldig om met onze leefomgeving en het milieu.

We ondernemen stappen om op termijn energieneutraal te worden. Dit nemen we op in het beleid voor nieuwbouw en ook bij bestaande woningen zullen interessante regelingen moeten worden getroffen. Daarnaast zou Peel en Maas koploper moeten worden op het gebied van meervoudig ruimtegebruik voor zonne-energie, in bijvoorbeeld de agrosector. Zo zijn er tal van initiatieven vanuit de tuinbouw. Zodra we energieneutraal wonen, met zonnepanelen op de daken, hoeven we ons prachtige landelijke omgeving niet te verstoren met meer windmolenparken of 'zonnevelden'.

Water

De gevolgen van de klimaatverandering zijn ook in Limburg duidelijk merkbaar; denk aan de grote waterschades aan land- en tuinbouw in 2014 en 2016 enerzijds en de wateroverlast in steden en dorpskernen anderzijds. Straten staan blank en de rioleringen kunnen de grote hoeveelheid water niet meer aan. Het CDA streeft ernaar dat het Waterschap een stress-test gaat uitvoeren om de problemen met betrekking tot het watersysteem aan het licht te brengen en dat de gemeente meer gaat ondersteunen bij het ontkoppelen van regenwater. Tevens willen we dat geïnvesteerd wordt in een campagne om inwoners en bedrijven te stimuleren om zelf regenwater te laten infiltreren in de bodem van hun eigen tuin of erf, door verhardingen geleidelijk om te vormen. Dit kan tevens worden gekoppeld aan de opgave om stadsnatuur te realiseren, waarmee meerdere doelen worden bereikt.

Samenwerkingsvormen tussen buurten, gemeenten en waterschappen zijn hierbij essentieel.

Speerpunten

- voldoende ruimte bieden voor duurzame ontwikkelingen
- koploper zijn in kansen voor innovatieve duurzame bedrijven
- zonnepanelen eerst op daken ipv op landbouwgrond of natuur (saneringskans)
- ruimte voor herinvulling van vrijkomende agrarische bebouwing
- natuurbeheer door ondernemers in buitengebied stimuleren
- dialoog met de omgeving voor maatwerk bij ontwikkelingen
- de plattelandswoningen verder legaliseren
- ruimte voor nevenactiviteiten bieden om bedrijven te versterken zonder schaalvergroting
- dialoog intensieve veehouderij voeren vanuit de feitelijke ontwikkelingen
- voorstel vanuit sector tot terugbrengen voldoende uitstoot overnemen

Openbaar bestuur

Wij realiseren ons dat de gemeentelijke overheid slechts één van de vele partijen in de samenleving is die van belang zijn voor onze welvaart en welzijn. De gemeente dient net als overige organisaties (financieel) gezond en daadkrachtig te zijn. Dat wil zeggen dat de gemeentefinanciën op orde moeten zijn met voldoende buffer voor de komende jaren, een ambtelijk apparaat dat kwantitatief en kwalitatief op haar taken is afgestemd en een voorbeeld vormt op de terreinen van duurzaamheid, communicatie met burgers en werkgeverschap.

Speerpunten:

- Een solide financiële basis, ook voor de komende jaren
- Zonder substantiële verhoging van de gemeentelijke belastingen
- Met ruimte voor verbetering van de communicatie en klantgerichte cultuur